

การพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

The development of school administration with the school-based
management of the basic educational schools

พมรศรี ชูรัตน์¹/ สำเรียง บุญเรืองรัตน์²/ จำเริญรัตน์ จิตจิรจรรย์³/ สงวนพงษ์ ชวนชม⁴

Pamonsri Churat / Samreng Boonruangrutana / Chamroenrat Chitchirachan / Sa-nguanphong Chuanchom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันมาพัฒนา มีบุคลากร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 คน ครู จำนวน 24 คน รวม 30 คน วิธีการพัฒนา มุ่งพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน พัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน และความร่วมมือของบุคลากรในชุมชน ซึ่ง 4 ตัวตอนหลังนี้เป็นตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การเขียนบทความทางวิชาการ การจัดการความรู้ การมีส่วนร่วมของบุคลากรใน

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

²ศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ชุมชน การอบรมนี้มีหลักสูตร เอกสารประกอบการอบรม เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายและจัดกิจกรรมก่อนการอบรมและหลังการอบรม 2 เดือน มีการสัมมนาและวัดตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรนั้น แล้วนำผลการวัดมาเปรียบเทียบกับ Sign Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภายหลังจากพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ระดับการปฏิบัติการแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

2. ภายหลังจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

3. ภายหลังจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการพัฒนาการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงแล้ว ระดับความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

4. ภายหลังจากที่ครูได้เรียนรู้การพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานแล้ว ระดับเจตคติที่ดีของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

5. ภายหลังจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ผู้อำนวยการมีพฤติกรรมการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

คำสำคัญ : การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน, ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน, การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน, เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน, ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชน

Abstract

The purpose of this research was to develop the school administration with the school-based management of the basic education schools.

Samples consisted of six schools which were under the Office of The Basic Education Commission, the Secondary Educational Service Area Office 12, during the academic year 2012. These schools were not qualified with the quality assessment by the Office for National Education Quality Standard and Quality Assessment (Public Organization) and were chosen by using the purposive sampling from the schools that were in the neighboring area, which comprised of total 30 persons from 6 school directors and 24 teachers.

The development method focused on development of school administration with the school-based management, academic leadership of the school directors, management of change of the school directors, teacher's attitude towards the school-

based management, and cooperation of people in the community. The last four variables affected the school administration with the school-based management, and the researcher developed those variables by providing the workshop by experts for school directors and teachers to understand the school administration by the school-based management, academic leadership of the school directors, management of change of the school directors, classroom research, knowledge management, academic writing, and cooperation of people in the community, which were the contents of curriculum and handbook. The experts were invited to deliver lecture and conduct activities and seminar was organized before and after two months of the workshop. Those five variables were measured and result of measurement was compared with sign test.

The findings revealed that:

1. After having the development of school administration with the school-based management of the basic educational schools, the level of performance of the school administration with the school-based management was higher significantly at $\alpha = .05$.

2. After the school directors had got the development of academic leadership, the level of the academic leadership of the school directors was higher significantly at

$\alpha = .05$.

3. After the school directors had got the development of management of change, the level of the management of change of the school directors was higher significantly at $\alpha = .05$.

4. After the teachers had learned the development of school administration with the school-based management of the basic educational schools, the level of teacher's attitude towards the school-based management was higher significantly at $\alpha = .05$.

5. After the school directors and teachers had learned the cooperation of the community, in which their school located, the level of the management of change of the school directors was higher, and the level of the cooperation of the community was also higher significantly at $\alpha = .05$.

Keywords : School-based management, Academic leadership of the school directors, Management of change of the school directors, Teacher's attitude towards the school-based management, Cooperation of people in the community

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งพระ

ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว มีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 5) มีแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน พัฒนาครู พัฒนาการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ทุกฝ่ายตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษา แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากรายงานการวิจัยและการประเมินผล ดังนี้

จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในภาพรวม (ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 - 2550) พบว่า ด้านผู้เรียน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มาตรฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมาตรฐานที่ 6 ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ด้านครูส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 5 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของมาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้พัฒนางานวิชาการ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2551) ปรีชาญู เดชศรี (2551) ได้รายงานผลการวิจัยการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ร่วมกับนานาชาติ ครั้งที่ 3 ปีพ.ศ. 2550 (Third International Mathematics and Science Study 2007, TIMSS-2007) โครงการนี้

ได้ดำเนินการภายใต้สมัคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement : IEA) จัดการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในช่วงระหว่างปี 2547 - 2551 มี 59 ประเทศ และ 8 รัฐเข้าร่วม ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั่วประเทศจำนวน 5,412 คน จาก 150 โรงเรียน พบว่า จากการจัดอันดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 29 โดยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 441 คะแนน ถือว่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ ซึ่งอยู่ที่ 500 คะแนน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยนั้น ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 21 เท่ากับมาเลเซีย มีคะแนนเฉลี่ย 471 คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ ซึ่งอยู่ที่ 500 คะแนน ชินวรรณ บุญเกียรติ (2553) กล่าวว่า จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าคุณภาพทางการศึกษายังมีปัญหาในหลายเรื่อง ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Testing, O-NET) โดยเฉพาะวิชาหลัก ในปีการศึกษา 2552 ค่าเฉลี่ยทางการศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกวิชา ผลทางด้านสังคม พบว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำหรือการว่างงาน มีอัตราที่เพิ่มมากขึ้น ชัยวุฒิ บรรณวัฒน์และอุทุมพร จามรมาน (2553) ได้วิเคราะห์ค่าสถิติคะแนนแบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National

Educational Testing, O-NET) ปีการศึกษา 2552 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยทุกช่วงชั้นจะสอบ 8 กลุ่มสาระ คือภาษาไทย สังคมศึกษา อังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี นั้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้น แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่ต่างจากปีที่ผ่านมา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สุขศึกษาและพลศึกษา ได้ร้อยละ 64.76 ต่ำสุดคือ ภาษาอังกฤษ ได้ร้อยละ 31.75 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สุขศึกษาและพลศึกษา ได้ร้อยละ 56.70 คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ภาษาอังกฤษ ได้ร้อยละ 22.54 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ภาษาไทย ได้ร้อยละ 46.47 ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ภาษาอังกฤษ ได้ร้อยละ 23.98 การบริหารการศึกษาเป็นความพยายามที่จัดดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ สถานศึกษา ครู นักเรียน หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความพยายามที่จะจัดดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้มีผลผลิต คือ ได้ผู้เรียน ที่มีคุณภาพสูงสุด การดำเนินการดังกล่าวจึงต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารและผู้ร่วมงานที่มีความรู้ ความสามารถที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารและผู้ร่วมงานจะต้องเรียนรู้ เข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้หลักการและ

แนวทางการบริหารการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความหลากหลายในการปฏิบัติทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารทั่วไป การบริหารบุคคล และการบริหารงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง จนสามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้การกำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด อันจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ข : 20)

จากการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยต่ำ ขาดการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ไม่มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูไม่ได้สอนด้วยกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารไม่ได้มุ่งพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน แสดงว่าการบริหารของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ มีความเชื่อและมีผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการบริหารโรงเรียนแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลที่ดีต่อคุณภาพการศึกษา เชน (Cheng, 1996) กล่าวว่า การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ซึ่งรวมตัวมาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนได้มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น บราวน์ (Brown, 1998) ทำการประเมินผลของการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน เกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาและการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ใช้วิธีวิจัยแบบเปรียบ

เทียบก่อนและหลังในกลุ่มเดียวกัน (one-group pretest-posttest design) ผู้วิจัยวัดการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนตามตัวแปรที่กำหนดก่อนนำการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานมาใช้บริหารโรงเรียน ทำการวัดซ้ำอีกครั้งหนึ่งแล้วเปรียบเทียบผลการวัดก่อนและหลัง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้หรือเรียนรู้การบริหารโรงเรียนเพิ่มขึ้น และทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อผู้เรียน และบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานใน 8 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การเพิ่มอำนาจ การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างระบบการบริหาร การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน ผลการปฏิบัติงาน การมีกฎบัตรว่าด้วยสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ การจัดการเรียน การสอน (นิภา พงศ์วิรัตน์, 2547) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช - พัทลุง) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบ

ด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 6 คน ครู 24 คน รวมบุคลากร 30 คน การพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานนั้นตัวแปรสำคัญ 4 ตัวแปรที่ส่งผลได้แก่ การพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน ความเป็นผู้นำการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน เจตคติที่ดีของครูที่มีต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน และความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 6 โรงเรียน โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 6 คน ครู 24 คน รวม 30 คน

วิธีการพัฒนาด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการความรู้ การเขียนบทความทางวิชาการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชน โดยมุ่งพัฒนาตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ประกอบ

ด้วย (1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน (2) การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน (3) เจตคติที่ดีของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (4) ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชน (ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง, 2553)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. หลักสูตรและเอกสารประกอบการบรรยายของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด
แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบ มีทั้งหมด 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 40 ข้อ ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 14 ข้อ ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จำนวน 24 ข้อ
แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ มีทั้งหมด 5 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 40 ข้อ ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 14 ข้อ ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามความร่วมมือของ

บุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ จำนวน 24 ข้อ ฉบับที่ 5 แบบวัดเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 20 ข้อ หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ สอบถามความพึงพอใจของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา 2 เดือน มีการสัมมนาเพื่อร่วมกันคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและวัดระดับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและวัดตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัวแปร ในการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้อำนวยการโรงเรียนและครู มีหลักสูตรและเอกสารประกอบการบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช-พัทลุง) และผู้วิจัยได้นำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 (นครศรีธรรมราช-พัทลุง) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนาผู้อำนวยการโรงเรียนและครู โดยใช้เวลารวม 4 วัน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 เดือน ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (C.V.) และทดสอบสมมุติฐานด้วย Sign Test (สุทธวิวรรณ พิศักดีโสภณ, 2545 : 35 – 36)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลัง ได้เสนอไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ตัวแปร	จำนวนโรงเรียน (N)	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา			คะแนนเพิ่ม	การทดสอบ Sign p
		\bar{X}	S.D.	C.V.	\bar{X}	S.D.	C.V.		
1. ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน	6	2.87	0.88	30.76	3.69	0.75	20.23	เพิ่มขึ้น	.016*
2. ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน	6	3.31	0.86	26.06	4.12	0.76	18.49	เพิ่มขึ้น	.016*
3. ระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน	6	3.34	0.80	23.94	4.07	0.73	17.81	เพิ่มขึ้น	.016*
4. ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน	6	4.17	0.56	13.35	4.55	0.60	13.30	เพิ่มขึ้น	.016*
5. ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	6	2.26	0.82	36.30	3.21	0.85	26.56	เพิ่มขึ้น	.016*

*P<.05

จากค่าสถิติในตาราง 1 แปลความหมายได้ดังนี้

1) ภายหลังจากพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นโดยเพิ่มจากการปฏิบัติงานในโรงเรียนมาเป็นเกิดผลจากการปฏิบัติที่นั่นแล้วของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ $\alpha = .05$

2) ภายหลังจากที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

3) ภายหลังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการพัฒนาการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงแล้ว ระดับ การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$

4) ภายหลังที่ครูได้เรียนรู้การพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ระดับเจตคติต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของครูเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ มาอยู่ที่ระดับมีเจตคติที่ดีมากที่สุด

5) ภายหลังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ แล้วผู้อำนวยการโรงเรียนมีพฤติกรรมการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ จากระดับที่มีความร่วมมือน้อยมาอยู่ที่มีความร่วมมือปานกลาง ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูต่อการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูต่อการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รายการประเมิน	จำนวนคน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ช่วงของคะแนน	การแปลความหมาย
1	เป้าหมายของการฝึกอบรมผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความชัดเจนดี	29	4.24	0.44	1 - 5*	มาก
2	เอกสารประกอบการฝึกอบรมผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความเหมาะสมนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ดี	29	4.38	0.49	1 - 5	มาก
3	วิทยากรดำเนินการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมได้ดี	29	4.62	0.49	1 - 5	มากที่สุด
4	เนื้อหาสาระของการอบรมมีประโยชน์	29	4.62	0.49	1 - 5	มากที่สุด
5	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติกิจกรรม	29	3.55	0.74	1 - 5	มาก
6	กระบวนการและบรรยากาศการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	29	4.24	0.58	1 - 5	มาก
7	เครื่องเสียง/อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์มีความเหมาะสม	29	4.48	0.57	1 - 5	มาก
8	สถานที่ ห้องประชุมแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม	29	4.48	0.69	1 - 5	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	จำนวนคน (N)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ช่วงของ คะแนน	การแปล ความหมาย
9	การบริหารเวลาของแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม	29	4.45	0.51	1 - 5	มาก
10	สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	29	4.31	0.47	1 - 5	มาก

* 1 = มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 2 = มีความพึงพอใจน้อย 3 = มีความพึงพอใจปานกลาง
4 = มีความพึงพอใจมาก 5 = มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าสถิติ จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่เข้ารับการอบรมมีระดับความพึงพอใจต่อการอบรมในประเด็นต่างๆ เช่น เป้าหมายของการฝึกอบรม เนื้อหาสาระของการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55 - 4.62 แต่ส่วนใหญ่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่เข้ารับการอบรมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่สำคัญคือ ผู้บริหารและครูที่เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่า สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติงานในโรงเรียนมาเป็นเกิดผลจากการปฏิบัติงานนั้นแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนและครูเกิดการเรียนรู้เรื่องการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน การเขียนบทความทางวิชาการ การจัดการความรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชน จึงทำให้ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการและระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นและระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนเพิ่มขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ ส่งผลทำให้ระดับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นเป็นไปตามผลการวิจัยพื้นฐานที่ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง (2553) วิจัยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน 2) ระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน 3) ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน 4) ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนและจะส่งผลดีต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักเรียนเป็นไปตามที่ สรายุทธ โตนอก (2549) วิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเพิ่มขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาครูในโรงเรียน ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียน

การที่ตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ระดับการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน (3) ระดับเจตคติที่ดีของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน และ (4) ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนเพิ่มขึ้น ก็เนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาหลักสูตรอบรม มีเอกสารประกอบการบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิ เชี่ยววิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายและจัดกิจกรรมได้อย่างดี ดังจะเห็นได้จากความพึงพอใจของผู้รับการอบรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายและหลักสูตรให้มีการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อเจตคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชนและการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา

1.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการโรงเรียน ควรพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการและพัฒนาพฤติกรรมการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง พัฒนาเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและพัฒนาความร่วมมือของ

บุคลากรในชุมชน เพราะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ตามแนวทางที่การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยติดตามผลการพัฒนาการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

2. ควรวิจัยผลของการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโอกาสต่อไป

3. การวิจัยผลการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____. (2546 ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- ชินวรณ์ บุญยเกียรติ. (2553). การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.chinnaworn.com>
- ชัยวุฒิ บรรณวัฒน์ และอุทุมพร จามรมาน. (2553). ผลสอบ “โอเน็ต” เด็กตกทั่วประเทศ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.chulatutorathomc.com>
- นิภา พงศ์วิรัตน์. (2547). การเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชาญ เดชศรี. (2551). อึ้ง! เด็กไทยไอคิวต่ำหลุดโผ 1 ใน 10 เอเชีย. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.kroobannok.com>
- ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง. (2553). ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สรายุทธ โตนอก. (2549). รูปแบบผลลัพธ์ของการศึกษาในโรงเรียนนิติบุคคล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ. (2545). สถิตินอนพาราเมตริก. มหาสารคาม : อภิชิตการพิมพ์
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2551). รายงานประจำปี 2551 (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2553, จาก <http://www.oncsqa.or.th>
- Brown, Johnnie Anthony. (1998). “An Evaluation of the Effects of School-Based Management on Perceived Principal and School Effectiveness at a Public Middle School.” **Dissertation Abstracts International**. 59-10A : 153.
- Cheng, Yin Cheong. (1996). **School Effectiveness And School-Based Management : A Mechanism for Development**. Washington D.C. : The Falmer Press.